

Nr 708

Av herrar Hedlund och Ohlin, om en allmän skattereform.

(Lika lydande med motion nr 558 i Första kammaren)

Det blir alltmer nödvändigt att få till stånd ett produktionsstimulerande skattesystem som uppmuntrar personer och företag att arbeta och spara. Ett produktionsvänligt klimat måste skapas, och svenska företag bör ges större möjlighet att hävda sig i den internationella konkurrensen. Det är en angelägen uppgift inte minst mot bakgrund av den starkt försvagade bytesbalansen gentemot utlandet. Det behövs också ett konsolideringsvänligt klimat som grund för ökad takt i produktionsutvecklingen och snabbare välståndsstegring. Åtgärder i detta syfte kan och måste vidtagas genom reformer av skattesystemet.

Några sidor av en stor skattereform nästa år skall här nedan anges.

Vårt näringslivs konkurrenskraft försvagas genom den nuvarande omsättningsskattens konstruktion. Skatten uttages även på investeringar. Denna investeringsbeskattning ökar — liksom energiskatten — kostnaderna såväl för våra exportvaror som för de hemmamarknadsvaror som konkurrerar med importerade varor. I länder med vilka vi konkurrerar finns system med avlyftning av indirekt beskattning vid export, vilket innebär ett förmånligare utgångsläge för de utländska varorna.

Genom en omläggning av nuvarande allmänna varuskatt och andra särskilda indirekta skatter till en generell indirekt skatt av mervärdeskattens typ skulle den kostnadsdrivande extrabeskattningen på investeringar försvinna. Samtidigt skulle vårt framtida deltagande i det europeiska ekonomiska samarbetet underlättas. De extra importavgifter som vissa EEC-länder uttager med hänvisning till den indirekta beskattningen skulle troligen inte längre belasta den svenska exporten till dem. En rad länder i Europa har planer på att införa mervärdeskatt. Inom EEC-kommissionen räknar man med att samtliga EEC-länder skall ha infört mervärdeskatt omkring 1970.

Vid en fortsatt omsättningsskatt av nuvarande konstruktion skulle det bli nödvändigt att överväga ett system med avlyftning av omsättningsskattebelastningen vid export och en extra avgift på importen, motsvarande den dubbelbeskattning i fråga om omsättningsskatten som drabbar de svenska varorna. Ett sådant system skulle med hänsyn till omsättningsskattens kon-

struktion bli synnerligen komplicerat och svårt att få godtaget vid uppörelser med andra länder.

I samband med övergång till mervärdesbeskattning bör av skäl som skatteberedningen redovisat flertalet punktskatter avvecklas (utom skatter med speciell motivering).

Ett väsentligt led i en skattereform bör vara en sänkning av den direkta personliga inkomstskatten. Skalorna för *marginalbeskattningen* bör justeras nedåt i syfte att nå en ökad stimulans av arbetsvilja och sparande. Regeringen går en annan väg. Genom årets skatteförslag och den fortgående inflationen har inkomstskatten ytterligare skärpts och progressiviteten ökats.

Vi önskar i första hand en breddning av skatteskalornas proportionella skikt samt lättnader i marginalskatterna i angränsande skikt. Dessutom bör grundavdragen reformeras i syfte att nå lättnader i den direkta skatten för personer med låga inkomster. Med hänsyn till behovet av sparande och det personliga sparandets betydelse härvidlag bör vidgade sparstimulerande åtgärder infogas i den direkta beskattningen.

Det är nödvändigt att komma fram till ett system snarast möjligt som förhindrar automatisk *skärpning* av skatterna när inflationen höjer inkomsterna. I annat fall kommer progressionen i beskattningen att inträda vid lägre inkomster än riksdagen reellt beslutat samtidigt som skiktgränserna i skatteskalan i övrigt förskjuts nedåt.

Det samhällsekonomiska och statsfinansiella läget är f. n. sådant att förslag till årets riksdag om en omedelbar sänkning av de direkta inkomstskatterna skulle vara verklighetsfrämmande. En sådan lättnad i det direkta skattetrycket av väsentlig betydelse bör ske i samband med den genomgripande reformeringen av skattesystemet.

Vad gäller *familjebeskattnings utformning* pågår utredningsarbete. I avvaktan på resultatet av detta arbete vill vi betona att det framtida reformarbetet rörande beskattningen bör som grundläggande princip ha att varje inkomsttagare beskattas för sig efter sin inkomst och oberoende av civilstånd. En dylik reform bör kunna ges en sådan utformning att den mer än nuvarande familjebeskattningsystem uppmuntrar gifta kvinnor att efter eget bedömande ta förvärvsarbete utanför hemmet. En förutsättning för en framtida *särbeskattningsreform* är givetvis att den kompletteras med schablonmässiga beskattningsregler som tar hänsyn till de gifta kvinnor som på grund av ålder, bristande utbildning eller ensidig näringslivsstruktur i hemorten saknar reella möjligheter till yrkesarbete utanför hemmet. När en övergång till särbeskattning sker måste den vidare kompletteras med ett förstärkt stöd till barnfamiljerna och utbyggda möjligheter till omskolning och yrkesutbildning för gifta kvinnor samt ökad tillgång till deltidarbete.

För att undvika att personer, vilkas inkomster är av avsevärt varierande

storlek under olika år, drabbas av en orimligt hård beskattning bör möjligheterna till *skattemässig utjämning mellan olika år* förbättras genom rätt till progressionsutjämning och rätt till avsättning till resultatutjämningskonto. Detta innebär i princip att avsättning till sådant konto får avdragas från inkomsten det år avsättningen sker, medan uttag från kontot beskattas i vanlig ordning.

Också i fråga om *företagsbeskattningen* är det nödvändigt att beakta de resursskapande aspekterna. Investering och rationalisering inom näringslivet måste således främjas. Företagen måste få tillgång till riskvilligt kapital genom ökade möjligheter till internt sparande. Den pågående strukturomvandlingsprocessen skulle ha kunnat gå mycket smidigare om företagen haft större möjligheter att med eget kapital företa nödvändiga åtgärder. Självfinansieringsgraden hos företagen har gått ner avsevärt, vilket försvårar deras möjligheter att själva klara av svårigheterna och ökar de anställdas otrygghet samt arbetslösheten. Riktpunkterna skall vara att olika företagsformer i görlig mån ges likvärdiga möjligheter.

Ett principiellt riktigt reformkrav på längre sikt bör vara att företagen ges rätt att avskryva relativt varaktiga maskiner och inventarier till deras schablonmässigt beräknade återanskaffningsvärde, varvid hänsyn i princip tas till penningvärdets fall.

I fråga om byggnader som användes i rörelse eller jordbruk bör i första hand sådan ändring göras av beskattningsreglerna, att större avskrivning medges under de första åren av byggnadens ekonomiska användning. En sådan regel anpassar den skattemässiga avskrivningen bättre till den faktiska värdeminskningen än vad nuvarande regler medger.

Den ökning av sparande, kapitalbildning och produktion som ovan berörda reformer av företagsbeskattningen skulle medföra kommer enligt vår mening att, vad beträffar den samhällsekonomiska balansen, mer än kompensera den minskning av statens skatteinkomster som reformerna kan tillfälligt föranleda.

Ett oavvisligt krav är att vid här ovan berörda skattereformer grupper med låg konsumtionskraft kompenseras genom särskilda lättnader i den direkta inkomstskatten och genom åtgärder berörande de sociala förmånerna och deras finansiering.

Vi anser att beslut bör fattas vid 1968 års riksdag om en allmän skattereform efter de riktlinjer som vi framlagt i motionen. Det statsfinansiella läget får då avgöra i vilken takt vissa av förslagen kan genomföras.

Med hänvisning till det anförda hemställs,
att riksdagen måtte

- 1) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att förslag framlägges för nästa års riksdag om en allmän skattereform, innefattande bl. a. en omläggning av den nuvarande omsättningskatten till en generell indirekt skatt av mervärde

skattens typ, lättnader i den direkta inkomstskatten, förändringar beträffande sociala förmåner och avgifterna till dessa, så att man beaktar låginkomstgruppernas problem, samt reformer inom företagsbeskattningen, som stärker konkurrensförmågan och förbättrar kapitalförsörjningen,

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att undersökningar kommer till stånd rörande metoder att undvika inflationens skattehöjande verkningar samt att förslag i anledning härav förelägges riksdagen.

Stockholm den 26 januari 1967

Gunnar Hedlund (cp)

Bertil Ohlin (fp)